

Έκθεση για τη δεύτερη αξιολόγηση της νέας κατεύθυνσης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Εκπαίδευση Ενηλίκων»

Εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας στον Φορέα ΔΙΠΑΕ για τα εποικοδομητικά σχόλια και τις εισηγήσεις του, τα οποία λάβαμε σοβαρά υπόψη για τη βελτίωση του εν λόγω Προγράμματος Σπουδών.

Η Σχολή Επιστημών της Αγωγής και Κοινωνικών Επιστημών, έχοντας μελετήσει ενδελεχώς τις εισηγήσεις στην «Έκθεση Εξωτερικής Αξιολόγησης» υποβάλλει στον Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης της Ποιότητας «Έκθεση για τη Δεύτερη Αξιολόγηση», με την οποία τεκμηριώνονται πλήρως και αναλυτικά οι αλλαγές που έχουν κριθεί απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών στην Εκπαίδευση Ενηλίκων (1,5 έτη, 90 ECTS, Συμβατικό) και η εναρμόνιση αυτών προς τις προβλεπόμενες από τον Φορέα αρχές και κριτήρια διασφάλισης και πιστοποίησης της ποιότητας.

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε πώς το Πανεπιστήμιο Frederick έχει συμμορφωθεί πλήρως και έχει υλοποιήσει όλες τις υποδείξεις που καταγράφονται στην επιστολή του Φορέα, με ημερομηνία 2 Μαρτίου 2017. Για σκοπούς εύκολης αναφοράς τα σημεία αυτά παρουσιάζονται αυτούσια στην Έκθεση, με έντονη γραφή (bold). Κάθε σημείο ακολουθείται από την αντίστοιχη απάντηση του Πανεπιστημίου μας.

- 1) Ο Συντονιστής του προγράμματος, όπως επίσης και το βασικό διδακτικό προσωπικό, θα πρέπει να είναι εξειδικευμένοι και να διενεργούν έρευνα στον τομέα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων με τις σχετικές πρόσφατες δημοσιεύσεις σε έγκριτα διεθνή περιοδικά.

Τον Συντονισμό του Προγράμματος έχει αναλάβει Συντονιστική Ομάδα απαρτιζόμενη από την Ομότιμη Καθηγήτρια, κα Αναστασία Ρέππα, υπεύθυνη για τα διοικητικά ζητήματα συντονισμού του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και τον Αναπληρωτή Καθηγητή του Τμήματος Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης, κο Πέτρο Γουγουλάκη, ως Επιστημονικό Σύμβουλο του Προγράμματος.

Ειδικότερα:

Συν-συντονίστρια του Προγράμματος - Υπεύθυνη Διοικητικών είναι η Ομότιμη Καθηγήτρια κα Αναστασία Ρέππα. Η κα Ρέππα έχει διδάξει στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου θέματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Έχει δώσει σειρά διαλέξεων στην Ελλάδα και Κύπρο για την Εκπαίδευση Ενηλίκων και Κατάρτιση Προσωπικού. Θεωρούμε ότι οι γνώσεις της στο αντικείμενο, και κυρίως η πολυετής εμπειρία της στον ακαδημαϊκό χώρο, την καθιστούν ικανή για να επιλαμβάνεται όλων των διοικητικών ζητημάτων που περιλαμβάνει ο συντονισμός ενός μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών.

Συν-συντονιστής του Προγράμματος- Επιστημονικός Σύμβουλος είναι ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης, κος Πέτρος Γουγουλάκης, του οποίου το γνωστικό αντικείμενο καλύπτει τις εξής επιστημονικές περιοχές: Adult Education, Popular Adult Education, Teacher Training, Vocational Education and Training (VET). Ο κος Γουγουλάκης είναι μέλος του ESREA (European Society for Research in Education of Adults), μέλος του Συμβουλίου του Association for Popular Adult Education Research και μέλος του ΗΑΕΑ (Hellenic Adult Education Association). Καλείται στην Ελλάδα για παρουσιάσεις σε ημερίδες και συνέδρια που αφορούν στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και είναι μέλος σε επιτροπές αξιολόγησης πανεπιστημίων οι οποίες ορίζονται από το Φορέα Διασφάλισης Ποιότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Ενδεικτικές επιστημονικές εργασίες του για την Εκπαίδευση Ενηλίκων, που έχουν δημοσιευτεί πρόσφατα σε έγκριτα διεθνή περιοδικά, τόμους και πρακτικά συνεδρίων είναι:

1. Gougoulakis, P. (2016). Popular adult and labor education movement in Sweden - History, Content, Pedagogy. *International Labor and Working - Class History*, 90, 12-27.
2. Gougoulakis, P. (2012). Popular education movement and social transformation. *Adult Education*, 27, 41-58.
3. Gougoulakis, P. & Christie, M. (2012). Popular education in times of societal transformation. *Australian Journal of Adult Learning*, 52 (2), 237-256.
4. Gougoulakis, P. (2010). Quality for Adult Educators? In: Horsdal, Marianne (red.). *Communication, Collaboration and Creativity. Researching Adult learning*. University Press of Southern Denmark, p. 117-145
5. Gougoulakis, P. (2010). Adult Educators competencies in Swedish policy documents since 1960s. *Conference Adult Learning in Europe - understanding diverse meanings and contexts*, 23-26. Linköping.

Ο κος Γουγουλάκης έχει υπογράψει υπεύθυνη δήλωση για την αποδοχή του ρόλου του συν-συντονιστή και η αξιοποίησή του από το Πανεπιστήμιό μας εντάσσεται στο πλαίσιο της υπογραφής μνημονίου συνεργασίας ανάμεσα στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής και του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης. Η συνεργασία της συντονίστριας του προγράμματος και του συντονιστή- επιστημονικού συμβούλου θα διασφαλίζουν στο μέγιστο δυνατό βαθμό το επιστημονικό επίπεδο του Προγράμματος.

Η ομάδα των διδασκόντων του προγράμματος έχει ήδη εμπλουτιστεί με ειδικούς επιστήμονες στον τομέα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ειδικότερα για τη διδασκαλία των υποχρεωτικών μαθημάτων της Εκπαίδευσης Ενηλίκων) με δυνατό ερευνητικό και επιστημονικό υπόβαθρο.

Αρχείο με τα αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα όλων των διδασκόντων, που τεκμηριώνουν πλήρως και αναλυτικά όλα τα παραπάνω, παρέχονται ως Συνημμένο 1.

2) Το πρόγραμμα σπουδών πρέπει να βασιστεί σε θεωρητικά πλαίσια στη βάση των οποίων θα θεμελιώνεται η μελέτη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Το θεωρητικό πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών, με τη συμβολή του επιστημονικού Συμβούλου του Προγράμματος, κ. Πέτρου Γουγουλάκη, έχει δομηθεί και επικεντρώνεται πλέον αποκλειστικά και μόνο στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, χωρίς αναγωγές στη Διά Βίου Μάθηση. Έχουν δε ολοκληρωθεί όλες οι σχετικές αλλαγές, βελτιώσεις και εμπλουτισμός στα διαγράμματα των μαθημάτων.

Τα αναθεωρημένα διαγράμματα των μαθημάτων παρέχονται ως Συνημμένο 2.

3) Το προσωπικό θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζει τη σημαντική σχετική βιβλιογραφία για το θέμα, σε διεθνές επίπεδο, και τα θεωρητικά πλαίσια που αποτελούν τη βάση της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Η ομάδα των διδασκόντων του προγράμματος έχει διαφοροποιηθεί και ενδυναμωθεί με επιστήμονες των οποίων το γνωστικό αντικείμενο, η τρέχουσα έρευνα και οι δημοσιεύσεις επικεντρώνονται στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Στα επισυναπτόμενα αρχεία με τα αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα των διδασκόντων, τεκμηριώνεται πλήρως η εξειδίκευση της ομάδας των διδασκόντων του προγράμματος. Ως εκ τούτου οι διδάσκοντες γνωρίζουν εις βάθος και εκτενώς τη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία την οποία και αξιοποίησαν κατά την αναθεώρηση και αναδόμηση των διαγραμμάτων των μαθημάτων του προγράμματος.

Τα αναθεωρημένα διαγράμματα των μαθημάτων παρέχονται ως Συνημμένο 2 και ο πίνακας αντιστοιχίας διδακτικού προσωπικού και μαθημάτων ως Συνημμένο 3.

- 4) Οι αναφορές στα κύρια μαθήματα θα πρέπει να είναι βασισμένες στη σχετική βιβλιογραφία στην οποία θα περιλαμβάνονται πρόσφατα άρθρα περιοδικών και σύγχρονα βιβλία από το ακαδημαϊκό αυτό πεδίο. Επιπρόσθετα το εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να εμπλουτιστεί με εκτενή βιβλιογραφία στο θέμα της εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως επίσης και με κορυφαία περιοδικά.**

Η ομάδα των διδασκόντων του προγράμματος, οι οποίοι εξειδικεύονται στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, υπό την επιστημονική επίβλεψη και καθοδήγηση του Επιστημονικού Σύμβουλου του Προγράμματος, κου Πέτρου Γουγουλάκη, αναθεώρησαν τα διαγράμματα των μαθημάτων του Προγράμματος, ενημερώνοντάς τα βιβλιογραφικά, εμπλουτίζοντας το εκπαιδευτικό υλικό με σύγχρονη και έγκυρη επιστημονικά βιβλιογραφία και προσαρμόζοντας κατάλληλα τις βιβλιογραφικές αναφορές στα κύρια μαθήματα του προγράμματος, με τα σημαντικά περιοδικά του τομέα και τις σύγχρονες μονογραφικές συμβολές και βιβλία.

Τα αναθεωρημένα διαγράμματα των μαθημάτων παρέχονται ως Συνημμένο 2.

- 5) Εμπλουτισμός του προγράμματος ως προς τον αριθμό και την ποικιλία των μαθημάτων που πρέπει να προσφερθούν.**

Το πρόγραμμα έχει εμπλουτιστεί στα προσφερόμενα μαθήματα, καθώς και στο περιεχόμενο των μαθημάτων (εννοιολογικά, βιβλιογραφικά και ερευνητικά, ως προς νέα δεδομένα και πορίσματα της έρευνας) ώστε να εναρμονίζεται με την πιο σύγχρονη και έγκυρη επιστημονικά γνώση και έρευνα σε ζητήματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Η διδακτική μεθοδολογία και οι στρατηγικές έχουν επίσης αναθεωρηθεί και προσαρμοστεί ώστε να εξειδικεύονται στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

Τα αναθεωρημένα διαγράμματα των μαθημάτων παρέχονται ως Συνημμένο 2.

- 6) Δεν υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ της ύλης που καλύπτεται από τα μαθήματα και των θεμάτων της διατριβής. Ως εκ τούτου, ο κατάλογος με τα θέματα διατριβής θα πρέπει να εμπλουτιστεί, για να**

αντικατοπτρίζει τα μαθήματα και το όλο πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Ο κατάλογος των θεμάτων των διατριβών στην Εκπαίδευση Ενηλίκων θα αναθεωρείται σε τακτά χρονικά διαστήματα (ανά έτος) για να είναι βέβαιο ότι θα συνάδει με τις διεθνείς εξελίξεις στο χώρο. Τα θέματα του καταλόγου μπορούν να υποστηριχθούν επαρκώς από το διδακτικό προσωπικό του προγράμματος, βάση του γνωστικού αντικειμένου τους.

Παραθέτουμε ενδεικτικό κατάλογο θεμάτων, όπως αυτός έχει αναθεωρηθεί, λαμβάνοντας υπόψη τα σύγχρονα διεθνή δεδομένα:

1. Ο ρόλος της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην κοινωνικών ένταξη μεταναστών.
2. Ο θεσμός των σχολείων δεύτερης ευκαιρίας στην αντιμετώπιση του κοινωνικού και πολιτισμικού αποκλεισμού
3. Η Εκπαίδευση Ενηλίκων στην εποχή της πολυπολιτισμικότητας, της τεχνολογίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης
4. Εκπαίδευση Ενηλίκων και Κριτικός Στοχασμός
5. Ανάπτυξη Αναλυτικού Προγράμματος και Εκπαίδευση Ενηλίκων
6. Η αξιοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Εκπαίδευση Ενηλίκων
7. Εκπαίδευση Ενηλίκων και επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών του απόδημου ελληνισμού
8. Εκπαίδευση Ενηλίκων και πρωτοβουλίες ιδιωτικών οργανισμών στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
9. Κατάρτιση εκπαιδευτικών ενηλίκων. Συγκριτική μελέτη σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο
10. Ευρωπαϊκές πολιτικές στο πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων: Αξιολογική προσέγγιση ευρημάτων εκπαιδευτικής παρέμβασης σε συγκεκριμένα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων
11. Εκπαίδευση Ενηλίκων και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
12. Παράγοντες που διαμορφώνουν αντιλήψεις των εκπαιδευτών ενηλίκων
13. Η διερευνητική διαδικασία διδασκαλίας στην Εκπαίδευση Ενηλίκων
14. Η πολυδιάστατη μάθηση ως παράγοντας μετασχηματισμού του ενήλικα ατόμου και της κοινωνικής ομάδας.

15. Μέθοδοι και τεχνικές διαχείρισης προβλημάτων διδασκαλίας σε ενήλικες.

7) Οι εισερχόμενοι φοιτητές στο πρόγραμμα, οι οποίοι δεν έχουν προηγούμενη ακαδημαϊκή εμπειρία στον τομέα της εκπαίδευσης, θα πρέπει, υποχρεωτικά να παρακολουθήσουν ένα σύντομο εισαγωγικό σεμινάριο ως προαπαιτούμενο για το πρόγραμμα.

Οι εισερχόμενοι φοιτητές στο πρόγραμμα οι οποίοι δεν έχουν προηγούμενη ακαδημαϊκή εμπειρία στον τομέα της εκπαίδευσης θα πρέπει υποχρεωτικά (έχει προστεθεί ως προϋπόθεση εισδοχής στο πρόγραμμα) να παρακολουθήσουν ένα εισαγωγικό σεμινάριο 15 ωρών (5X 3 ώρες). Στόχος του σεμιναρίου είναι η απόκτηση βασικών γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων όσον αφορά στις Επιστήμες της Αγωγής, της Εκπαίδευσης και της Διδασκαλίας.

Σε αυτή τη βάση θα καλύπτονται οι ακόλουθες κύριες θεματικές ενότητες:

1. Αγωγή, Εκπαίδευση, Μάθηση και Διδασκαλία.
2. Βασικές αρχές και βασικά μοντέλα διδακτικής μεθοδολογίας.
3. Παράγοντες που επηρεάζουν τη μαθησιακή διαδικασία.
4. Επίπεδα σχεδιασμού της διδασκαλίας. Ο εκπαιδευτικός, ο εκπαιδευόμενος και το διδακτικό τρίγωνο.
5. Στόχοι διδασκαλίας, πορεία διδασκαλίας και διαμόρφωση μαθησιακού περιβάλλοντος.
6. Η αξιολόγηση ως εργαλείο αποτίμησης, στοχασμού και αναστοχασμού.

8) Το προσωπικό θα πρέπει να επιδιώξει συνεργασία με ιδρύματα του εξωτερικού στο πλαίσιο ανταλλαγών και προγραμμάτων έρευνας.

Το Πανεπιστήμιο Frederick έχει αναπτύξει ήδη δεκάδες συνεργασίες στο πλαίσιο του Erasmus με πολλά Πανεπιστήμια και Ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται ανταλλαγή προσωπικού για σκοπούς διδασκαλίας και έρευνας. Το Πανεπιστήμιο έχει ήδη μνημόνιο συνεργασίας με το Πάντειο Πανεπιστήμιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστήμων και υπογράφει μνημόνιο συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

(28 Μαρτίου 2017) και το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο. Επιπλέον έχει συμφωνηθεί και αναμένεται το προσεχές διάστημα, η υπογραφή μνημονίου συνεργασίας ανάμεσα στο Τμήμα Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου μας με το Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου της Στοκχόλμης.

Υπεύθυνες δηλώσεις των διδασκόντων που έχουν προστεθεί στο Πρόγραμμα για τα μαθήματα που πρόκειται να προσφέρουν παρέχονται ως Συνημμένο 4.

Η Κοσμήτορας

Δρ. Ρίτα Παναούρα